

MKCRP00DLRTU

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÉQUE

Vážený pan
doc. Mgr. Antonín Staněk, Ph.D.
ministr
Ministerstvo kultury
Maltézské náměstí 1
118 11 Praha 1

Č.j.: 106 – 18 PREZ.

V Praze dne 1. listopadu 2018

Věc: Vyjádření k přezkumnému řízení ve věci přezkoumání opatření obecné povahy MKČR č. 1/2016 – VPZ Kačerov

Vážený pane ministře,

zasíláme Vám vyjádření Českého národního komitétu ICOMOS jako reakci k usnesení č.j. MK 53744/2018 OLP ze dne 19. 9. 2018 (dále jen Usnesení) o zahájení přezkumného řízení ve věci přezkoumání opatření obecné povahy č. 1/2016 o prohlášení památkové zóny Kačerov, obec Zdobnice a určení podmínek její ochrany č. j. MK 14623/2015 OPP ze dne 12. 5. 2016. Problematikou prohlášení a další existence vesnické památkové zóny (dále VPZ) Kačerov se zabýval Vědecký komitét pro venkovská sídla a lidovou architekturu ČNK ICOMOS.

Dovolte nám prosím pro objasnění našeho postoje nejprve několik obecných tezí. Památková ochrana sídel – měst a vesnic – (dále plošná ochrana) je územně plánovacím nástrojem a nástrojem stavebního řádu k zachování jejich urbanistických, architektonických a stavebně-historických hodnot. Smyslem plošné ochrany je zachování památkových hodnot – historických staveb, prvků drobné architektury, uměleckých prvků, celkové struktury sídla s podílem zastavěných a nezastavěných ploch, sítě komunikací, parteru, charakteristické zeleně a v neposlední řadě i panoramatických hodnot sídla a jeho umístění v krajině. Není zaměřena na konzervaci a muzealizaci prostředí (vytváření „skanzenů“), což je častý účelový argument proti plošné ochraně. Plošná ochrana zajišťuje ve své podstatě vysoký standard hodnot území a tím přispívá k jeho nesporné atraktivitě. Je zárukou proti

neuváženým a ve své podstatě rušivým zásahům do území (naddimenzované a jinak nevhodné novostavby, poškozování historických objektů, změny parteru a přírodního prostředí apod.) a zajišťuje tak trvalé zachování jeho hodnot. V neposlední může být ceněnou „značkou“ kvality území, kterou ke své propagaci mnohá města a obce používají.

Bývalé Československo je jedním z prvních států, kde byla plošná ochrana vybraných měst formou památkových rezervací uplatňována již od 50. let 20. století. K městským památkovým rezervacím přibýly v 90. letech 20. století i památkové zóny. Především v letech 1995 a 2005 pak byly vyhlášeny také vesnické památkové rezervace a zóny po mnoha desetiletích předchozích příprav a neúspěšných pokusů prosadit plošnou ochranu i v prostředí venkova.

Bohužel soubor prohlášených vesnických památkových rezervací a zón ani zdaleka neobsáhl všechna zachovaná hodnotná sídla. Zatímco v některých regionech (Českolipsko, Středohoří, Kokořínsko, jihočeská Blata, Plzeňsko) byl památkový potenciál hodnotných vesnic téměř vyčerpán, jiné regiony s neméně hodnotnou lidovou architekturou byly plošnou památkovou ochranou dotčeny jen nedostatečně, nebo vůbec. K takovýmto regionům patří např. Krušné hory, části Šumavy, Podkrušnohoří, ale také Orlické hory a podhůří. Neznamená to přitom, že by se zde žádné hodnotné stavby lidové architektury nebo dochovaná vesnická sídla nezachovala. Jejich existence byla potvrzena mnoha opakovanými systematickými průzkumy. Je ostudou naší památkové péče, že tento náš dluh vůči nechráněným hodnotným sídlům zatím nestačila splatit. Vesnice jako Jindřišská či Libědice na Chomutovsku, Mařenice v Lužických horách, nebo Byšičky v Polabí dosud svoji ochranu nemají a jejich nesporné velmi vysoké hodnoty jsou tak vystaveny všanc nevhodnému stavebnímu rozvoji a devastaci tradičních hodnot.

Orlické hory – tak jako jiné pohraniční oblasti – byly v druhé polovině 20. století zasaženy výměnou obyvatel a staly se tak typickou horskou pohraniční oblastí s převahou rekreačně využívaných nemovitostí. Díky tomu se tak zachovala řada staveb převážně roubené lidové architektury. Většina sídel ale byla zasažena demolicemi a ztratila podstatnou část svých urbanistických, architektonických a stavebně památkových hodnot. I přesto se zde však zachovaly vesnice, které dosud vykazují vysoké architektonické a urbanistické kvality, mimo jiné i díky spojení s okolním krajinným rámcem. Systematické průzkumy v 90. letech 20. století i po roce 2000 ukázaly, že mezi hodnotná a stále dobře zachovaná sídla Orlických hor patří především lokality Jadrná, Neratov, Šediviny a právě Kačerov; částečně pak ještě Bělá a Bartošovice.

Proto považujeme za mimořádně šťastné, že došlo alespoň částečně ke splacení našeho celospolečenského dluhu vůči lidové architektuře Orlických hor i dalších opomíjených oblastí prohlášením Kačerova, jedné z nejlépe dochovaných vesnic regionu, za památkovou zónu. O hodnotách Kačerova v kontextu Orlických hor nelze pochybovat. Přestože některé části vsi po druhé světové válce zanikly, dodnes se zachovala drobná zástavba převážně roubených domů v údolí potoka bez výraznějšího narušení novostavbami či novodobými zásahy, vyjma běžných úprav pro rekreační využití. Ta spolu s kostelním areálem v dominantní poloze a nespornými krajinářskými a panoramatickými hodnotami řadí Kačerov na přední místo mezi památkově hodnotnými sídly Orlických hor. Nic na tom nemění ani fakt, že

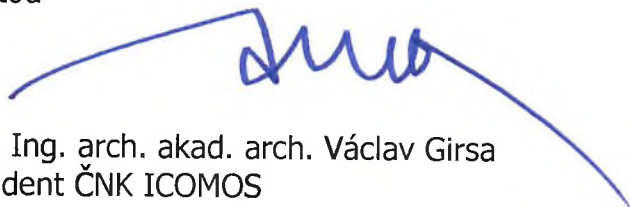
nemovitými kulturními památkami v lokalitě je pouze areál kostela sv. Kateřiny a sousoší Piety. To bohužel jen ukazuje, že formální památková ochrana našich vesnic nedosahuje ani zdaleka potřebné úrovně.

Rozsah hranic VPZ Kačerov byl vybrán tak, aby plošná ochrana pokryla nejen území se zachovanou hodnotnou historickou zástavbou, ale také zajistila ochranu nesporných krajinářských a panoramatických hodnot sídla. Jedná se zejména o charakteristickou údolní strukturu zástavby s dominantou kostela ve vyvýšené poloze u silnice. Krajinářské a panoramatické hodnoty vesnice vynikají nejen při pohledech z návrší na západní straně údolí směrem ke kostelu, ale i směrem opačným – tedy od kostela a z okolních svahů směrem k západu. I z těchto důvodů je ospravedlnitelné, že do plochy chráněného území byla zahrnuta také enkláva novodobých rekreačních objektů. V tomto případě by se případná regulace, vyplývající z existence VPZ, měla omezit na základní hmotové a výškové řešení staveb tak, aby nedošlo k narušení panoramatických pohledů na ves. I proto byla tato zástavba zahrnuta do území doplňující charakter VPZ, stejně jako lesní území na svazích údolí. Podobná situace, kdy novodobá zástavba byla z nejrůznějších důvodů zahrnuta do území VPZ, není opět ani zdaleka výjimkou (např. uveďme VPZ Skalsko).

Vážený pane ministře,
věříme, že jsme Vás přesvědčili o smysluplnosti plošné památkové ochrany VPZ Kačerov. Současně věříme, že k otázce zachování a ochrany našeho historického dědictví, do níž patří i plošná ochrana venkovských sídel, bude MK ČR přistupovat s nejvyšší zodpovědností a odbornou erudicí. K tomu Vám nabízíme naši odbornou spolupráci, zaštitěnou uznávanými odborníky a znalci z oborů dějin architektury, dějin umění i památkové péče.

Děkuji Vám za porozumění

S úctou

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
prezident ČNK ICOMOS

ICOMOS

Český národní komitét ICOMOS, z.s.
IČO: 22735941 ①
cnk@icomos.cz, www.icomos.cz
Rozdělovská 2002, Praha 6, 169 00